

הצגת מקרה – חיה ליבמן

[U1] עם הערות: שם בדוי

ליאת היא ילדה בת שבע שהופנתה ביוזמת הוריה בשל תגובה פוסט טראומתית. ליאת בכורה בין שלושה ילדים. ליאת הייתה עדה לתקיפת אחיה בן ה-4.5 ע"י כלב, כאשר המבוגרים התקשו לחלץ את הילד משיני הכלב. הילד נזקק לטיפול רפואי בבי"ח והסבתא, אשר בחצרה ארע האירוע התעלפה ונלקחה אף היא לבי"ח. שניהם הובלו לשם באמבולנס. ליאת הגיעה לטיפול מספר חודשים לאחר האירוע מאחר והיא הגיבה בתגובה הימנעותית אשר הלכה והתרחבה.

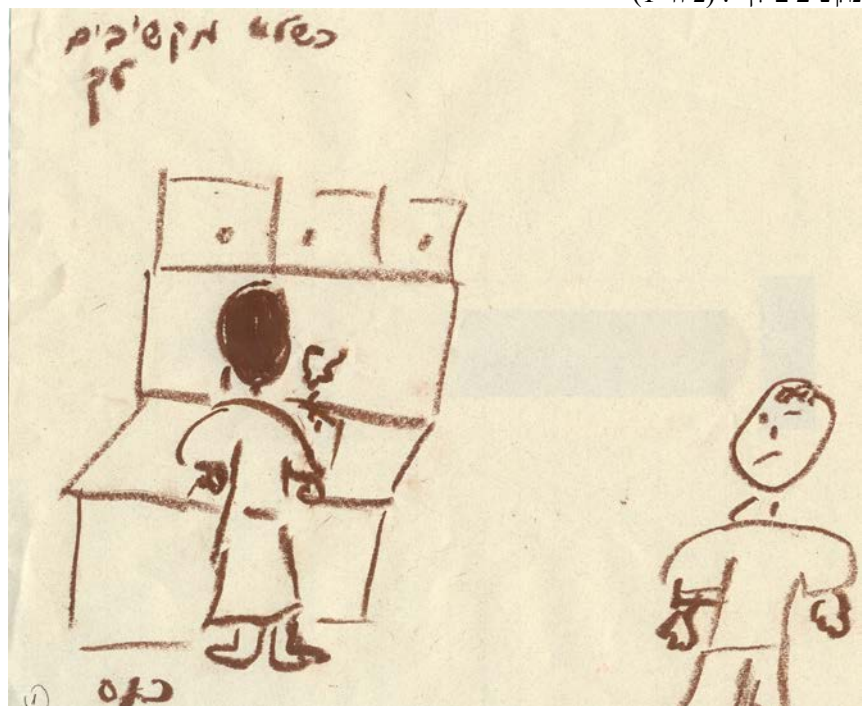
ליאת סרבה לצאת מן הבית ללא ליווי ההורים ובהדרגה תבעה מהם הימנעות מהליכה ברחובות מסוימים והגבילה אותם להליכה רק במקטעים מסוימים באותם רחובות. ניסיונות ההורים להבטיח לליאת הגנה לא הועילו.

ההתחברות הראשונית לליאת הייתה בעזרת משחק הסקוויגל שבו הוזכר כלב כמאיים, אולם הועלה רמז שבגיוס כוחות נכון ניתן יהיה להתמודד עמו.

ליאת הוזמנה לצייר או לכייר את הכלב. ליאת בחרה לכיירו וכינתה אותו כלב "רע" אותו מיקמה "בצד".

בשלב זה ליאת נשאלה מה הדבר שהיה הכי מפחיד כאשר הכלב תקף את אחיה. תשובתה הייתה שכל המבוגרים התייחסו לאחיה ולסבתא ואיש מהם לא התייחס אליה. ליאת התבקשה לבחור בצבע אשר מביע את הרגשתה כשהיא נזכרת שכולם היו עסוקים באחיה ובסבתא ואף אחד לא שם לב אליה.

ליאת בחרה בחום, כינתה אותו "כעס" וציירה ילד ומבוגר כשהכותרת הייתה: "כשלא מקשיבים לך". (ציור 1)

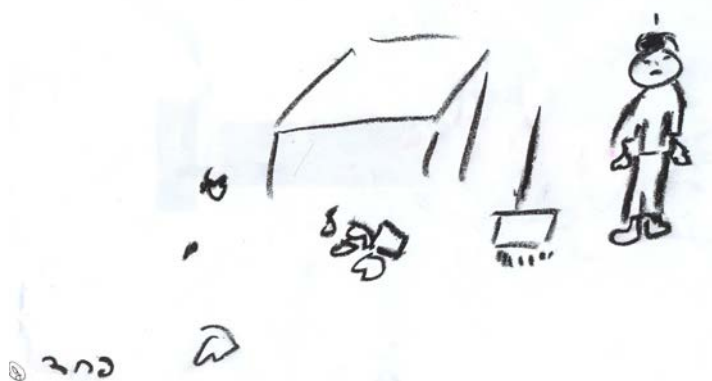

[U2] עם הערות: זוהי טכניקה של וויניקוט של ציור משותף של הילד והמטפל.

ליאת נשאלה איזה צבע מראה את מה שהיא הייתה רוצה להרגיש כשהושבת על האירוע. ליאת בחרה בצבע אדום וציירה כלה ליד שולחן ועליו אגרטל וקראה לו "שמחה".

הזמנתי אותה להתבונן בציור "החום", אותו כינתה "כעס" ולחילופין להתבונן בציור "האדום" אותו כינתה "שמחה" והתחלנו ב"תיפוף" שהוגדר כמתן קצב. ליאת תופפה כאשר היא עוברת במבטה מתמונת הכעס החום לתמונת השמחה האדומה. שאלתי את ליאת האם היא רוצה להוסיף עוד ציורים ועוד צבעים. הצעתי שאם תרצה להוסיף צבעים שתעצור את התיפוף ותאמר לי. ליאת עצרה לאחר מספר סטים, בחרה בצבע שחור וציירה ילד ששבר מטאטא וכתבה: "פחד".

המשכנו בתיפוף. ליאת עצרה שוב, בחרה צבע אפור, ציירה שולחן וכסא וכתבה: "לא מתחשק, לא רוצה".

לא מתחשק / לא רוצה

המשכנו בתיפוף ושוב לאחר מספר סטים ליאת עצרה, בחרה בצבע צהוב, ציירה ילדה ודלת וכתבה: "התרגשות".

המשכנו בתיפוף. ליאת שוב עצרה, בחרה צבע ירוק וציירה תינוק ואם ולצידם ילד בודד. שם הציור הזה היה: "לא נוח כאשר אמא מאכילה את התינוק ולא שומעת לך".

המשכנו בתיפוף. ליאת שוב עצרה, בחרה בצבע טורקיז וציירה ילד משחק ואמרה: " הילד משתעם והוא מוצא משחק בינתיים".

שוב המשכנו בתיפוף. לאחר מספר סטים שוב עצרה, בחרה בצבע סגול וציירה אינטראקציה בין ילד ואם ואמרה "הילד רואה שאמא פנויה ומבקש שהיא תספר לו".

הילד רואה
שאמא
פנויה
ומבקש
שהיא
תספר
לו

7)

המשכנו בתיפוף ולאחר מספר סטים ליאת עצרה, בחרה בצבע ורוד וציירה אם וילדה כשבידי האם יש ספר. היא אמרה: "נוח כאשר מספרים סיפור ופנויים אליך".

נוח
כאשר
מספרים
סיפור
ואני
אני

המשכנו בתיפוף. ליאת שוב עצרה ואמרה: "זהו!" היא סיכמה את הסיפור כשארגנה את הציורים עפ"י הסדר שבין החום ועד האדום.

בשלב זה ביקשתי את ליאת להתבונן בכלב ולמקם את הרגשתה בסקלה שבין פרצוף עצוב לשמח. ליאת מיקמה עצמה עדיין קרוב לקוטב של הפרצוף העצוב. הזמנתי את ליאת להתבונן שוב "בספור של הציורים" תוך כדי תיפוף. לאחר מכן בקשתי מליאת לכייר או לצייר כלב כפי שמרגישה אותו עכשיו. ליאת כיירה כלב שונה מן הכלב הראשון ואמרה: "זה כלב טוב". היא הוסיפה לו כלי עם עצמות כדי "שיהיה לו משהו לאכול" תוך שהיא מרחיקה את "הכלב הרע" ומכריזה שאותו היא לא אוהבת. הזמנתי את ליאת לסט נוסף של תיפוף תוך התבוננות בספור ולאחריו שוב בדקתי אתה את מיקום הרגשתה בין הפרצוף העצוב לשמח. ליאת מיקמה עצמה הפעם בקרבה משמעותית לפרצוף המחייך ואמרה: "אני לא מפחדת מהכלב, אבל אני לא אוהבת אותו. אני יכולה להגיד לו שילך ממני ואני לא רוצה לתת לו עצם. בפגישת מעקב ליאת התקרבה עוד יותר לפרצוף השמח. ההורים דיווחו על רגיעה משמעותית ועל כך שליאת מתחילה לצאת מהבית באופן עצמאי. בפגישת מעקב לאחר חודשיים ליאת בחרה לכייר כלב נוסף וציינה שהוא חבר של הכלב הטוב. היא ספרה על כך שהולכת לבד לבית ספר, לחברות ולמכולת. ההורים דיווחו על חזרתה של ליאת לתפקוד נינוח ועצמאי כפי שהיה לפני התאונה וכך כך שהיא חזרה להיות ילדה חייכנית ומרוצה.

חיה ליבמן
מנהלת מחלקת ילדים לטיפול אינטנסיבי
המרכז הקהילתי לבריאות הנפש
ראשל"צ